

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

سروش
۰۹ می ۲۰۲۱

مبارزات مشروطه خواهی کشور و الهام و درس آموزی از آن

ترک مال و ترک جان و ترک سر

در ره مشروطه اول منزل است

افغانستان کشوریست که در ادامه تاریخ گذشته اش، از اواسط قرن نهم بدین سو با تهاجمات بیگانگان و نظام های استبدادی قرون وسطائی نیمه مستعمراتی و در مقاطعی مستعمراتی دست و پا زده و چهره های تابناکی از مشروطه خواهان، اصلاح طلبان و آزادی طلبان و انقلابیون نامداری در راه حصول استقلال و آزادی و رها ساختن جامعه از چنگال نظام های استبدادی، ارتجاعی و سیطره استعمار و امپریالیسم پای به میدان مبارزه نهاده و جان قربان کرده اند. جنبش مشروط خواهی در افغانستان همزمان است با جنبش های ضد سلطه استعماری امپریالیسم انگلستان در کشور های همجوار و منطقه و بلند شدن صدای آزادی طلبی در شرق و غرب کشور ما.

این جنبش از متن جامعه فئودالی مذهبی کور و متحجر و از دامن نظام سلطنتی سر بر آورده و با اوج گیری جنبش های آزادیبخش ملهم از تحولات قرن نهم سر بلند کرده است.

در زمان امیر شیر علی خان برنامه های اصلاحاتی چندی در عرصه های فرهنگی، سیاسی و اداری در چارچوب نظام شاهی مطلقه توسط "سید جمال" پیشنهاد و توسط امیر و دم و دستگاهش تا حدودی عملی شد.

جریده چاپی "شمس النهار" یکی برای ذهنیت دادن مردم در امور نظامی، اداری و فرهنگی در دوره دوم پادشاهی امیر شیر علی خان در سال ۱۸۷۵ میلادی ایجاد شد. از ظهور مطبوعات در افغانستان نزدیک به ۱۵۰ سال می گذرد. اهمیت مطبوعات در زندگی سیاسی و اجتماعی مردم افغانستان و به ویژه نقش آن در توسعه فرهنگی و ملی از موضوعات قابل توجه است. مطبوعات افغانستان در طی پانزده دهه گذشته، نشیب و فراز های متعددی را پشت سر گذاشته و عموماً با کنترل شدید دولتی، سانسور، تعطیل و مصادره رو به رو بوده است. ولی در این میان در برهه هایی، آزادی های معینی را نیز تجربه کرده است. در هر مقطع، مطبوعات و یا به قول امروزی ها رسانه ها اعم از جراید، رادیو و تلویزیون و این آخری ها اینترنت، آئینه امانت دار وقایع زمان و بازتاب دهنده سیر تکامل جنبش ملی و اجتماعی در کشور و مطالبات آن بوده و پهنا و ژرفای خواست ها و گرایشات اجزاء و بخش های جنبش را منعکس ساخته است.

"ظهور مشروطیت و قربانیان استبداد" در افغانستان از ۱۹۱۹ تا ۱۹۹۶ میلادی، نوشته میر غلام محمد غبار "افغانستان در مسیر تاریخ" فشرده ای است از تاریخ جنبش مشروطیت در افغانستان که به آن چنین پرداخته شده است:

"نخستین قربانیان مشروطه اول محمد عثمان خان، لعل محمد خان، جوهر شاه خان، محمد ایوب خان، سعد الله خان، عبدالقیوم خان و دیگران به جرم حق خواهی، بدون کوچک ترین کرنش در برابر شاه می ایستند و قطعه قطعه می گردند.

به صورت نمونه محمد عثمان خان پروانی از جمله نخستین جان نثاران مشروطه خواهی افغانستان است که به هدف انتشار سرنوشت مشروطه خواهان، قصد ترک افغانستان به مقصد هند را داشت، ولی توسط جاسوس های وقت دستگیر و به دربار آورده شد. غبار آخرین صحبت این انسان دلیر را این گونه در "افغانستان در مسیر تاریخ"، درج می کند:

"امیر عتاب کرد و محمد عثمان خان جواب داد که زحمت مرگ ما چند دقیقه ای بیشتر نیست، ولی زحمت محاسبه شما ابدی است. ما نمی خواستیم شما را بکشیم، ولی می خواستیم افغانستان را اصلاح نمائیم".

جوهر شاه خان غوربندی، هنگامی که امیر وی را نمک حرام خطاب کرد، بی هراس پاسخ داد: "ما نمک این مردم غریب افغانستان را خورده ایم و برای این مردم تا دم اخیر وفادار بوده ایم و در این وفاداری جان فدا می سازیم". امیر خائن که تحملش در هم شکست، با فیر تفنگچه به زندگی این جوان برومند پایان داد. میر غلام محمد غبار تاریخ نگار متعهد افغانستان در باب نهضت دموکراسی می نویسد:

"در بین سال های ۱۹۰۱ تا ۱۹۱۸ مجدداً اصلاحاتی در افغانستان مورد عمل قرار گرفت و مدارس و جریده و کتابخانه های شخصی به وجود آمد، در حالی که تجارت توسعه یافته و بورژوازی تجارتی به سویه ملی تبارز نمود، خصوصاً از زمان امیر عبدالرحمن خان به بعد انکشاف تجارت روزافزون بود: در کابل جراید خارجی دست به دست محافل روشنفکری می گشت و این قشر قلیل که در ابتداء از بورژوازی ملی تجارتی و زمیندار لیبرال نمایندگی می کردند، بعد ها برای تحدید قدرت بی سرحد شاه، تحصیل استقلال افغانستان و به وجود آوردن قانون اساسی به فعالیت آغاز نمودند. ولی آنها از داشتن ارتباط با توده های مردم محروم بودند". (میر غلام محمد غبار "افغانستان در مسیر تاریخ"، جلد اول، صفحه ۷۵۰)

"شاه حبیب الله خان با سواد اندک و مشوره اطرافیان، خواست نفرت بی پایان ملت را نسبت به پدر متعصب و ظالمش عبدالرحمن خان با تزویر و دورویی، اندکی دور سازد و خود را با تمام زن بارگی و مستبد بودنش مترقی و معارف پرور بترشد. به همین دلیل مکتب حبیبیه، مکتب حریبه و نشریه "سراج الاخبار" را بنیاد نهاد که سرانجام به سنگر آزادی خواهی و گورکن استعمار انگلیس و سلطان بی کاره مبدل گشتند.

"سراج الاخبار" در ۱۱ جنوری ۱۹۰۶ برای نخستین بار به همت مولوی عبدالرؤف خان، مولوی سرور واصف و سایر استادان مکتب حبیبیه به نشر رسید و پای به میدان مبارزه تنگاتنگ به ضد سلطنت گذاشت. سراج الاخبار افغانستان نقش بیدار کننده اش را در راستای سیاسی اداء نمود. خوش درخشید و نیرو های تحصیل کرده را به گرایش های آزادی و بیداری سیاسی باورمند گردانید. مقاصد سیاسی شان به محور موضوعات سیاسی متمرکز بود:

با نشر فقط یک شماره دروازه اش بسته شد و افغانستان از این چراغ کوچک نیز بی نصیب گشت. تا این که در سال ۱۹۱۱ محمود طرزی با احتیاط و مدارا با شاه، موفق به انتشار دو باره آن تحت عنوان "سراج الاخبار افغانیه" گشت و تا سال ۱۹۱۹ که مشروطه خواهان به قیادت امان الله خان قدرت را به دست گرفتند، ادامه یافت.

آری اهمیت ظهور مشروطیت در آن است که نسل جوان ما، محصلان آزاد ما، فرزندان دلسوز به وطن و به خلق اسیر خود، با الهام از فداکاری و ایستادن بر سر قرار و آرمان مبارزاتی حتی به قیمت بسته شدن به دم توپ مبارزان مشروطه خواه، با مطالعه تاریخ معاصر کشور خود در روشنائی و آشنائی جنبش مشروطیت بیش تر به تحولات

سیاسی، اجتماعی و اقتصادی قرون نوزدهم و بیستم و حاصل آن جنبش های رهائیبخش خلق افغانستان تا همین قرن بیستم و یکم آگهی یابند.

بر جوانان مبارز و جست و جو گر کشور ما است تا اذهان شان در برابر اشغالگران و نیرو ها و نظام های مزدور و خودکامه ایجاد و حمایت شده توسط امپریالیسم اشغالگر را بیشتر از پیش روشن سازند.

فقط در روشنائی آگاهی از دشمن و از خوشتن و از وظایف زمان و وجایب ملی و اجتماعی است که جوانان بیدار و منور ما می توانند با بسیج شدن در یک صف واحد مبارزاتی برای حریت و استقلال مهین، برای نجات خلق ستمکش شان از سلطه امپریالیسم جنایت گستر و دار و دسته ارتجاعی و مزدور اخوانی - دلالی متحدانه و یک صدا برزمند و چون اسلاف جان فدای مشروطه خواه، آزادیخواه و انقلابی خویش متناسب با شرایط ملی و بیت المللی، الزامات اجتماعی و اقتضای تاریخی کشور منشاء اثر گردند.

وجیبۀ بزرگ ملی و اجتماعی جوانان پرشور و مبارزان کشور ما عبارت از بیرون راندن اشغالگران از کشور و به زیر کشیدن مزدوران مرتجع اجاره ئی شان از سریر قدرت برای اعمار یک افغانستان آزاد، نوین، دموکراتیک و پیشرو است. بناءً در این مقطع خطیر تاریخ کشور بر جوانان و مبارزان آگاه، انقلابی و آزادیخواه کشور است تا به منظور روشنگری و رهکشائی (نه اغتشاش آفرینی، دروغ پراکنی، اتهام بستن و ترویج بی اعتمادی، یأس و بدبینی) مسؤولانه دریافت های خویش را در مورد چگونگی، روش ها و ابزار اجرای این وجیبۀ بزرگ ملی و اجتماعی با یک دیگر و با توده های زحمتکش و تحت ستم کشور خود برای ایجاد و به راه انداختن یک رستاخیز سرتاسری توده ئی علیه امپریالیسم و ارتجاع، شریک ساخته، در میان گذاشته و پای تدارک لازمه برای تحقق آن بروند.
